

References

1. Alexopoulos G. Soviet Citizenship, More or Less: Rights, Emotions and States of Civic Belonging / G. Alexopoulos // *Kritika: Explorations in Russian and Eurasian History*. – 2006, Vol. 7, Nr 3, pp. 487–528.
2. Harris S. E. Communism on Tomorrow Street: Mass Housing and Everyday Life after Stalin, Baltimore / S.E. Harris // Johns Hopkins University Press. – 2013, 394 s.
3. Kucher K. Gartenkultur in Russland: Beitrage des Symposiums am Zentrum fur Gartenkunst und Landschaftsarchitektur / K. Kucher // *Worms*: Werner. – 2013.
4. Obertreis J. Tränen des Sozialismus: Wohnen in Leninograd zwischen Alltag und Utopie. 1917—1937 / J. Obertreis // *Wien*: Bohlau. – 2004.
5. Malinova-Tziafeta O. Iz goroda na dachu: Sociokul'turnye faktory osvoeniya dachnogo prostranstva vokrug Peterburga (1860–1914) / O. Malinova-Tziafeta // *Sankt-Peterburg*: EUSPb. – 2013. – с. 74.
6. Meerovich M., Nakazanie zhilishchem: zhilishchnaya politika v SSSR kak sredstvo upravleniya lyud'mi (1917—1937 gody) / M. Meerovich // *Moskva*: ROSSPEHN. – 2008.

Stanislav Bielie.

Book review: Steven Harris. Communism on Tomorrow Street: Mass Housing and Everyday Life after Stalin

*Белей С. І., кандидат політичних наук,
Варшавський університет.*

Рецензія на книгу: Стивен Харріс. Комунізм на завтрашній вулиці: масове житло і побут після Сталіна

*Белей С. И., кандидат политических наук,
Варшавский университет.*

Рецензия на книгу: Стивен Харрис. Коммунизм на завтрашней улице: массовое жилье и повседневная жизнь после Сталина

Службова адреса: Польща 00-553, Варшава, Кошикова 24, 1.
Домашня адреса: Україна, 85323, м. Димитров, вул. Куйбишева, 17.
Телефон: +48 788 514 135

Bielie Stanislav, PhD in Political Science, University of Warsaw
Office address: Poland, 00-553, Warsaw, Koszykowa street, 24,1.
Home address: Ukraine, 85323, Dimitrov, Kuybisheva Street, 17.
Telephone: +48 788 514 135

Белей Станіслав, кандидат политических наук, Варшавський університет
Службний адрес: Польща, 00-553, Варшава, ул. Кошикова 24, 1.
Домашній адрес: Україна, 85323, Димитров, ул. Куйбишева, 17.
Телефон: +48 788 514 135

* * *

Білокобильський О. В.

**РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ:
СОДОМОРА П. А. СЕМІОТИЧНИЙ АСПЕКТ
У ФОРМУВАННІ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОСОФСЬКОЇ
ТЕРМІНОСИСТЕМИ: ТРАДИЦІЯ І НОВАТОРСТВО. –
ЛЬВІВ, 2013**

Переклади спадщини Томи з Аквіну конечно необхідні для збагачення української літератури, розвитку філософської термінології, становлення загальнонародної культури: адже філософ адресував свої твори для широкого загалу, для початківців. Саме тому в кожній європейській літературі існують переклади цього твору: окрім того, в англійській, німецькій та польській – навіть різночасові його варіанти. Тому надзвичайно прикро споглядати абсолютну відсутність будь-якої книги українського

перекладу творів Аквіната при десятках польських чи німецьких.

Подібні наукові дослідження практично відсутні в українській філософії та лінгвістиці, що зумовлює незаперечну наукову новизну і актуальність дослідження. Натомість, в іноземній філософській літературі такі дослідження існують, що видно із бібліографії, представленої в монографії. Історія дослідження творів Аквіната є надзвичайно об'ємною. Деякі дослідники виділяють два періоди вивчення думки Св. Томи, пов'язуючи їх із розвитком шкіл томізму та заснуванням дослідницьких центрів. Усе це вказує на незаперечну актуальність теми дослідження та її важливість для української філософії.

П. Содомора слушно зауважує, що філософська спадщина Томи з Аквіну належить до «золотого віку» західної патристики. Зокрема, твір «Сума теології» належить до базових творів європейської філософії. Такі твори мають виключно дивовижну здатність – вони ніколи не втрачають актуальності: адже цінності, які закладено у цих творах – нетлінні. Хоча «Суми» не належать до ранніх творів Св. Томи, однак усі тези, які Аквінат розглядає у ранніх працях (а це, насамперед, ряд «Коментарів»), розвинено та докладно описано у «Сумах». Різниця полягає лише у формі викладу «Коментарів» та «Сум» Так, основні позиції, по яких бачимо, як Аквінат розширює рамки епістемології у порівнянні із Стагіритом, помічаємо ще у «Коментарях на «Сентенції», а у «Сумі теології» ці ж позиції розвинено докладніше.

Цікавим є другий розділ монографії, у якому П. Содомора проводить аналіз метафізичних термінів. Автор наголошує на термінологічних нововведеннях Аквіната. На початку твору Аквінат говорить про необхідність іншого вчення, відмінного від природної класичної філософії, що опирається на самоочевидні істини – про необхідність такого вчення, яке опирається на постулати віри, які не піддаються доведенню, а сприймаються лише на віру (як-от триєдність та простота Бога). Однак ці два аспекти не протирічать один одному, а перебувають у взаємодії: благодать не усуває природу, а вдосконалює її. У цьому й полягає важливість нововведення Св. Томи, як стверджує П. Содомора.

Автор чітко формулює завдання праці – відтворення філософських термінів. Саме тому усі терміни, на основі яких проводиться дослідження, розділено на три тематичні групи – метафізичні, антропологічні та теологічні терміни. Такий поділ уможливило докладніший опис та контрастивне зіставлення термінологіям. Насамперед автор ставить наголос на корелятивних групах термінів, від способу перекладу яких залежить відображення семантичного наповнення тексту оригіналу в перекладі. Таким чином на матеріалі цих термінів автор намагається розгорнути міждисциплінарну дискусію щодо визначення варіантів відтворення філософських термінів.

Рецензована монографія має значну цінність для української філософії та мови загалом, оскільки у праці йдеться про варіанти перекладу основних термінів середньовічної філософії. Великою цінністю є бібліографія, яку подає автор у монографії. Цікавим також є поділ тексту на розділи за тематикою термінів. Такий поділ надає можливість чіткої структуризації матеріалу монографії. У центр роботи автор ставить семіотику – науку про знак, засновуючи на її теоретичних твердженнях

концепцію дослідження. До випрацювання поняття знака, як зазначає автор, у XIII столітті долучився Тома з Аквіну, а згодом, у XVII столітті, Джон Пуансо докладно вияснив, що містить це поняття. Врешті, Джон Локк запропонував семіотику (із грецького *semeion*, знак) як галузь науки, яка отримала свій розвиток, по суті, аж на початку двадцятого століття завдяки працям Чарльза Пірса. Тож поняття знака, як показує автор, наскрізно проходить через усі чотири періоди європейської філософії – класичний, середньовічний, модерний та постмодерний.

Досягненням автора є спроба виведення значення ключових метафізичних термінів та їх зіставлення різних мовних середовищах, порівнюючи грецьке *symbebekos* з латинським *accidentia*, польським *przypadlosc* та українським «припадковість» як альтернативою до акциденції. Також автор зазначає, що однією з багатьох проблем, що виникають у процесі перекладу, є проблема синонімів. Згідно із визначенням, синонімами є слова, що можуть навзаєм замінятися у тексті. Однак у процесі перекладу було виявлено, що Тома часто використовує різні синоніми поряд. Так, слова *scientia* і *doctrina* вжито як синоніми у 1-му питанні, незважаючи на те, що ці слова не з взаємозамінними. Автор на цьому матеріалі висновує цікаві рідуми.

Вихід монографії у світ буде, беззаперечно, цікавим явищем і викличе багато цікавих і корисних для формування української філософської термінології дискусій. Монографія посяде визначне місце серед досліджень подібного плану в українській науці, подавши тим самим початок для подібних досліджень у галузях філософії та лінгвістики.

Bilokobylskij O. V.

Review of the monograph: Sodomora P. A. The Semiotic Aspect in Formation of Ukrainian Philosophical System: Tradition and Innovation. Lviv, 2013

Белокобыльский О. В.

Рецензия на монографию: Содомира П. А. Семиотический аспект в формировании украинской философской терминисистемы: традиция и новаторство. – Львов, 2013

* * *